

DESTEKLEYİCİ DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMLARI

1. PORTFOLYO

Portfolyo: Sistemli ve amaçlı olarak oluşturulmuş dosyalardır.

* **Öğrenme süreci** ile ürünlerini gösterir ve verileri değerlendirir.

* **Amaç** → Öğrencinin çok yönlü olarak **izlenmesi**
→ **Öz geçmişi, ilgileri, becerileri** ...vb. özelliklerinin **tanınması**
→ Her ortamda (**okulda, ailede, oyunda ve dış çevrede**) **tanınması**

Sürecin paydaşları:

- Öğrenci, öğretmen, arkadaş, aile ve iletişimde olduğu diğer kişilerdir.

Portfolyolar ne değildir?

- ⇒ Öğrenci çalışmalarını toplayan **herhangi bir çalışma dosyası değildir!**
- ⇒ Öğrenciyi **sınıflandıran (başarılı / başarısız) bir araç değildir!**
- ⇒ Öğrencileri **karşılaştıran araçlar değildir!**

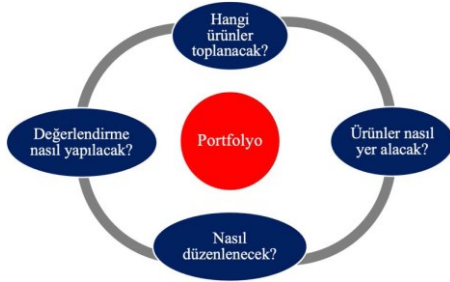
Öğrenci Portfolyosunun Türleri:

a) **Süreci yansıtan portfolyolar:**

- Öğrenme ve gelişim sürecini yansıtır

b) **Ürünü yansıtan portfolyolar:**

- Bitmiş görevleri içerir.
- Öğrencinin en iyi olduğunu düşündüğü çalışmalarını içerir.

Şekil 15: Portfolyo değerlendirme süreci

PORTFOLYONUN İÇERİĞİ:

- * Öğretmen kayıtları (gözlemler, anekdot kayıtları)
- * Öğrencinin çalışmaları
- * Öğrencinin sözel ve psikomotor becerilerini gösteren teyp ve video kayıtları
- * Öğrencinin kendi çalışmalarını hakkındaki düşünceleri, günlükler
- * Öğrenciyeye yazılan mektuplar
- * Öğrencinin yazdığı mektuplar
- * Öğretmenin aileye ve diğer öğretmenlere yazdığı mektuplar

Portfolyo Oluşturma Süreci:

PORTFOLYO OLUŞTURMA SÜRECİ:

1) TOPLAMA:

1. Karar verme (Hangi çalışmalar? - Hangi özellikler?)
2. Açıklama-Teşvik (Öğrenci bilgilendir ve teşvik)
3. Dosya / kutu oluşturma (Sınıfta her öğrenci için)
4. Tarih yazma (Her bir çalışma için ...)

2) SEÇME:

1. Kendisi veya öğretmenin rehberliğinde seçim yapabilir.
2. Portfolyonun türüne ve öğretmenin koyduğu koşullara bağlıdır.

3) YANSITMA:

* Portfolyoyu **herhangi bir çalışma dosyasından ayıran en önemli aşamadır.**

* **Bu aşamada öğrenci**

1. Seçtiği her çalışmayı **niçin** seçtiğini açıklar.
2. Çalışma süreci ve öğrendiklerini anlatır.
3. Kendi başarısını görür ve değerlendirme sürecine katılır.

Yansıma Soruları: 1) Bu çalışmayı **nasıl yaptım?** 3) **Ne öğrendim?**
2) Bu çalışmayı **daha da geliştirebilir miyim?** **Nasıl?**

4) SONUÇ:

- * Bu aşamada öğrenci **"Bu çalışmayı niçin yaptık?"** sorusunu yanıtlar.
- * **Okulda yaptığı çalışmalarla öğrendikleri arasında somut bağlar** kurar.
- * Öğrenci portfolyosunu bir gruba sunar. (Arkadaş, öğretmen ve ailesi...)
- * Öğrencinin sunumu **kendine güvenini artırır.**

DESTEKLEYİCİ DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMLARI (DEVAM)

2. PERFORMANS DEĞERLENDİRME

PERFORMANS DEĞERLENDİRME ARAÇ VE YÖNTEMLERİ

ÖĞRENCİ DEĞERLENDİRMELERİ

1) ÖZ DEĞERLENDİRME:

* **Öğrencinin belirli bir konuda kendi kendisini değerlendirmesine** denir.
- Kendisini tanı ve becerileri ve öğrenme motivasyonu **artar**.

Dezavantajları:

- Kendi performanslarını değerlendirirken **yanlı** davranabilirler.

2) AKRAN DEĞERLENDİRME:

* **Öğrencinin performansını arkadaşlarının değerlendirmesine** denir.
- **Daha katılcı, aktif bir eğitim ortamı** sağlanabilir.
- **Sorumluluk duygusu** ve **eleştirel düşünme becerileri** artar.

* **Öğretmen dışı kaynaktan dönüt almak** öğrencinin performansını artırır.
* **Eleştiri kültürü** (olumlu-olumsuz) gelişebilir.

Dezavantajları:

* Öğrenciler **kişisel ilişkiler** sebebiyle **yanlı** davranabilirler.

ÖĞRETMEN DEĞERLENDİRMELERİ

1) RUBRİK (Dereceli Puanlama Anahtarı):

* Performans ürün değerlendirmesinde **en sık kullanılan** araçlardandır.
* **Amaç puanlamadaki öznelliğini azaltmaktır.** (Öğretmen faktörü...)

RUBRİK ÇEŞİTLERİ:

1. Bütüncül (Holistik) Rubrik

2. Analitik Rubrik

Tablo 6
Bütüncül (Holistik) Rubrik
(Maket Yapımı)

Ölçüt	1 Puan	2 Puan	3 Puan	Puan
Maketi yaptığı materyal kalitelidir.	Karton	Katıksız	Masif	
Ek yerlerinde pürüz bulunmamaktadır.	>0.5 cm	0.3-0.5 cm	<0.3 cm	
Oğduğun her fikir ortaya koymuştur.	Ders örneklerine yeni örneklerle aynı fikir	Ders örneklerine yeni fikir	Tamamen özgün bir fikir	
Maket çevre düzenlemesi gibi diğer öğelerle zenginleştirilmiştir.	Zenginleştirme yoktur	Azca, park vb. yapılmış öğelerle zenginleştirilmiştir.	Çevreyi tümüyle zenginleştirilmiştir.	
Renklerle uyumludur.	Renklerde uyumsuzluk	Konser uyumlu görünür	Renklerle uyumludur	
	
	
Toplam				100

Tablo 5
Analitik rubrik
(Maket yapımı)

Ölçüt	Puan
Maketi yaptığı materyal kalitelidir.	10
Ek yerlerinde pürüz bulunmamaktadır.	15
Oğduğun bir fikir ortaya koymuştur.	20
Maket çevre düzenlemesi gibi görsel öğelerle zenginleştirilmiştir.	15
Renklerle uyumludur.	10

Toplam	100

* **Rubrikler**

- Öğrenciyeye **performans görevleriyle birlikte verilmelidir.**

* **Rubriklerin geliştirilmesi → Uzmanlık gerektirir.**

* **Rubrikler için geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmalıdır.**

2) KONTROL LİSTELERİ:

* **Amaç** → Gözlenen performansın **ölçütlere uygunluğunu puanlama**
- **"Evet-Hayır", "Var-Yok", "Gösterdi-Göstermedi"** vb. bir biçimde
- **Kategorik (1-0)** olarak **puanlama** yapılır.
"Örneğin "Bir deneyin eyleme dökülmesi" vb.

* **Performanstaki eksik adımları belirlemek için oldukça uygundur.**

3) DERECELEME ÖLÇEKLERİ:

* **Performansa dayalı işlemler baştan sona kadar listelenir.**

* Davranışın **karşısına** davranışın gösterilme derecesi gösterilir (En az üçlü):
[Tam gösterildi (3), Kısmen gösterildi (2) Gösterilmedi (1)]

4) GÖZLEM FORMLARI:

* Öğrenme çıktılarının **somut olarak gözlemlendiği bazı alanlarda**
(Fen dersi, meslek lis. **somut** performans ürünlerinin geliştirildiği alanlarda)

* **Gözlemler** öğrenciler hakkında **doğru** ve **hızlı bilgi** elde edilmesini sağlar.

* **Gözlem formları**

a) **Yarı yapılandırılmış** b) **Tam yapılandırılmış** bir formatta da olabilir.

GELENEKSEL VE DESTEKLEYİCİ YÖNTEMLERİN KARŞILAŞTIRILMASI

Tablo 7:

Geleceksel ve destekleyici yöntemlerin karşılaştırması (avantaj ve dezavantaj)

GELENEKSEL YÖNTEMLER	DESTEKLEYİCİ YÖNTEMLER
Ürün değerlendirilir.	Süreç ve ürün birlikte değerlendirilir.
Öğrencinin ulaştığı noktanın tespiti önemlidir.	Ne öğrendikleri yanında, öğrendiklerini nasıl kullandıklarıyla ilgilenilir.
Essay dışında genellikle üst düzey düşünme becerilerinin değerlendirilmesinde yetersizdir.	Üst düzey bilişsel düşünme becerilerine odaklanır.
Değerlendirme öğrenmeden ayırır.	Değerlendirme öğrenmeyle bütünleşmiştir.
Bireyden ziyade gruba odaklıdır.	Odak noktası gruptan ziyade bireydir.
Başarının bireyler arası değerlendirilmesine odaklıdır.	Öğrencinin bireysel olarak gelişimine odaklıdır.
Geçerlilik ve güvenilirlik kontrolü daha kolaydır.	Geçerlilik ve güvenilirlik problemi olabilir.

TEST VE MADDE İSTATİSTİKLERİNE GENEL BİR BAKIŞ

1) TEST İSTATİSTİKLERİ:

* Ölçme işlemi sonucunda bireylerin **toplam puanları üzerinden hesaplanır.**

* Eğitimde **en sık kullanılan istatistikler:**

1. Merkezî Eğilim Ölçüleri
2. Değişkenlik Ölçüleri
3. Dağılım Özellikleri
4. Standart Puanlar ...

1. MERKEZİ EĞİLİM ÖLÇÜLERİ:

- a) Aritmetik ortalama b) Medyan (ortanca) c) Moddur.

* **Temel işlevi** (üçünün de) bir puan dizisindeki **merkezi** bulmaktır.

Merkezî Eğilim Ölçüsü Hesaplamak Ne işimize yarar?

* **Merkezî eğilim ölçüleri**

- Ortalamalar ve grup başarısı... hakkında kabaca fikir yürütmemizi sağlar.

2. DEĞİŞKENLİK ÖLÇÜLERİ:

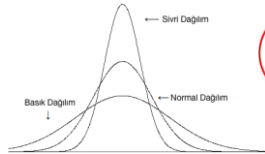
- a) Ranj (dizi genişliği) c) Standart sapma
b) Varyans d) Çeyrek sapma

Değişkenlik ölçüleri

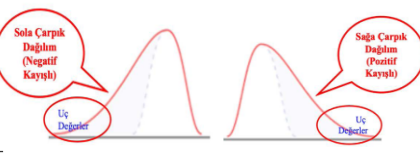
* Grubun kabaca **homojen** ya da **heterojen** olup olmadığını gösterir.

* Puanların **değişkenliği** grup hakkında **bilgi elde etmemizi** sağlar.

* **Bu istatistikler genellikle histogramlar ya da çizgi grafikleri ile gösterilir.**

Şekil 17: Normal, sivri ve basık dağılımlar

Şekil 18: Sola ve sağa çarpık dağılımlar

* **Sivri, basık, sola - sağa çarpık olanlar Normalden sapmış dağılımdır.**

Normalden sapma durumlarının pek çok nedeni olabilir:

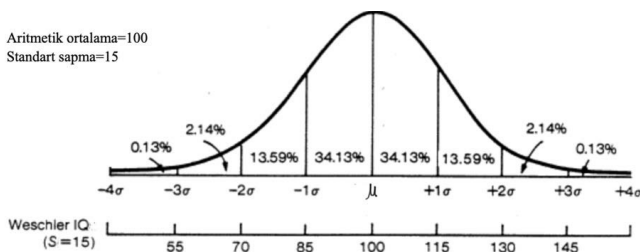
- 1) Grup sayısının az veya testin kolay ya da zor olması
- 3) Grubun ölçülen özellik açısından genel niteliği... etkilidir.

NORMAL DAĞILIM

=> Bir kişinin

- Ortalamadan kaç standart sapma uzaklaştığını ve gruptaki yerini gösterir.

Aritmetik ortalama=100
Standart sapma=15

Şekil 19: Standart normal dağılım altında yer alan alanlar

TEST VE MADDE İSTATİSTİKLERİNE GENEL BİR BAKIŞ (DEVAM)

2) MADDE İSTATİSTİKLERİ:

* Ölçme işlemi sonucunda Bireylerin **madde puanları üzerinden hesaplanır.**

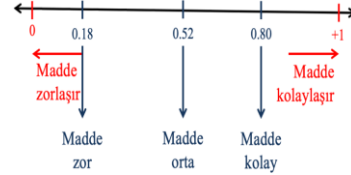
* Eğitimde **en sık kullanılan istatistikler:**

- a) **Madde güçlük indeksi** b) **Madde ayırt edicilik indeksi** c) **Madde güvenilirliği**

1) MADDE GÜÇLÜK İNDEKSİ:

* **Maddenin kabaca Zor mu?, Orta mı?, Kolay mı?** olduğunu gösterir.

Şekil 20: Madde güçlük indeksi

* **Madde güçlük indeksi**

- * 1'e yakın → Madde kolaylaşır
- * 0'a yakın → Maddenin zorlaşır
- * 0.50 civarı → Ortalama güçlük

* **Testin Ortalama Güçlüğü:**

→ Madde güçlükleri toplamının madde sayısına bölümü

Test zor ya da kolay olursa ne olur?

- 1) Bir test zorlaştıkça → Dağılım sağa çarpık kolaylaştıkça → Dağılım sola çarpık olma olasılığı artar.

- 2) Grup, başarı düzeyi açısından **homojenleşmeye** başlar

⇒ **Homojen** bir dağılımda testin **güvenilirlik katsayısı düşebilir.**

2) MADDE AYIRT EDİCİLİK İNDEKSİ

⇒ **Maddenin bilenle - bilmeyeni ayırt edip edemediğine ilişkin bir istatistiktir.**

* -1 ile 1 arasında değer alır.

* 0.30 ile 1 arası **ayırt edici** olarak nitelendirilir.

Düşük ayırt edicilik düzeyi

Kabul edilebilir ayırt edicilik düzeyi

Şekil 21: Madde ayırt edicilik indeksi

1. EĞİTİM İZLEME ARAŞTIRMALARI Tarihi, Önemi ve Türkiye'den Sonuçlar

Kavramlar

* İlk kavram => Sıklıkla **"Başarı"** ("Erişi") olarak ifade edilir.

1) BAŞARI KAVRAMI:

a) **Günlük hayatımızda genellikle olumlu bir özellik olarak değerlendirilir.**

b) **Eğitim alanında başarı**

* Belirli bir konu veya uygulama alanında kazandırılan **kazanımlara** => Bireylerin **ulaşma / erişme düzeyleridir.** (gösterge)

2) BECERİ KAVRAMI:

* **Başarıdan farklı olarak** (Tekil kazanımlardaki erişim düzeylerinden ziyade)

* Öğrencilerin **bilgi ve becerilere** sahip olduktan sonra

- Bunları **ne kadar kullanabildiğine dair bir göstergedir.**

Eğitimin daha geleneksel olduğu zamanlarda

* **Bilgiye sahip olmak, bilgiyi ezberde tutmak / hatırlamak kıymetliydi.**

- Günümüzde **bilgiye ulaşmak** gittikçe kolaylaştı.

⇒ **Şimdi artık bu bilgileri uygun durumlarda kullanmak önemli.**

- Bu da **beceri kavramının önemini öne çıkarmıştır.**

3) OKURYAZARLIK (literacy) KAVRAMI:

* **Okuryazarlık "Beceri" ile çok ilişkilendirilir** → Bir **beceri türüdür.**

PISA (Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı)

⇒ Dünyada **eğitim izleme araştırmalarından** biridir.

⇒ **Bu programda ölçülen özellikler "okuryazarlık" olarak tanımlanır.**

Okuryazarlık:

* Özellikle belirli bir alanda

- **İlgili doğru bilgileri bulma ve yanlış bilgilerden ayıklama (analiz yapma)**

- **Bu bilgileri gerçek ya da tasarlanmış durumlarda kullanma becerisidir.**

Devam →

1. EĞİTİM İZLEME ARAŞTIRMALARI Tarihi, Önemi ve Türkiye'den Sonuçlar (DEVAM)

3) OKURYAZARLIK (literacy) KAVRAMI (DEVAM):

- * Birçok çağdaş eğitim sisteminde (Eğitim sistemimizde de) **Amaç:**
- **Salt bilgi ile birlikte çeşitli beceriler ve gerekli tüm altyapıyı kazandırmaktır.**
- * Bilimsel ve teknolojik gelişmeler sonucunda bilgiye ulaşma **kolaylaştı.**
* 2000'li yıllardan sonra
- **Bilgiyi uygulama becerisi** kazandıracak şekilde **revizyona** gitmeye zorladı.
→ **Problemleri çözebilecek becerileri kazandırma amaçlarından biridir.**
- * **Bu beceriler** yalnız eğitim açısından değil
- Bireylerin **istihdam edilebilirliklerini artırmak için önemlidir.**
- Eğitimin yanında **iş gücü piyasasında da ihtiyaç duyulmaktadır.**
- * Bu becerilere sahip **insan kaynağının yetiştirilmesi** ülkelerin **en büyük önceliğidir.**
⇒ **Eğitim de bu becerilerin kazandırılmasında en önemli araçtır.**
- Bu nedenle** ülkeler **eğitim sistemlerine**
⇒ Öğrencilerin **okuryazarlıklarını geliştirmeye** gayret etmektedir.

ULUSLARARASI İZLEME ÇALIŞMALARI

NE ZAMAN NE AMAÇLA ORTAYA ÇIKTI?

UMİÇ (Uluslararası Matematik İzleme Çalışması)

- * 1964'te ilk ulusal izleme araştırmalarındandır.
- * **IEA** tarafından gerçekleştirildi.

IEA GERÇEKLEŞTİRDİ → **UMİÇ**
(1964)

IEA GERÇEKLEŞTİRDİ → **TIMSS**

ULUSLARARASI İZLEME ÇALIŞMALARI

İZLEME ÇALIŞMALARINA İLGİNİN SEBEPLERİ

1) Karşılaştırılabilir Veri İhtiyacı

- * Eğitime önem veren ülkeler **eğitimi önemli bir yatırım alanı** görmektedir.
- * **Farklı yaklaşımlar** izleyen ülkeler şu **geri bildirimlere** ihtiyaç duyar:
1) **Eğitimi nereye götürüyoruz?**
2) **Diğer ülkelerden ne gibi farklılıklara sahibiz?**
3) **İstedığımız ivmeyi yakalayabildik mi?**
- * Cevap → **Ülkeler arasında karşılaştırılabilir veridedir.**
*1960'lı yıllarda **IEA** → **UMİÇ** ile başladı.
- TIMSS** (Uluslararası Matematik ve Fen Eğilimleri Araştırması)nda
⇒ **Matematik ve fen** değerlendirilmektedir.
- PIRLS** (Uluslararası Okuma Becerilerinde Gelişim Araştırması)nda
⇒ **Okuma becerileri** değerlendirilmektedir.
- * **İzleme çalışmalarının kapsamı** günümüzde
- **Sosyal ve duygusal beceriler** - **Yetişkinlik becerileri**
- **Vatandaşlık becerileri** - **Dijital okuryazarlık gibi**
⇒ **Çok farklı alanları da içerecek şekilde genişlemiştir.**

2) İhtiyaç Duyulan Bulgular Sunması (Bağlamsal ve Bütüncül İlişkilere Dair)

- * **İzleme Çalışmaları**
* **Bilginin kapsamı ve bağlamı** hakkında öğrenci performansındaki değişimin
⇒ **Birçok özellikle ilişkili olup olmadığı konusunda bilgi verir.**
- * **İzleme Çalışmalarında** öğrencilerin **akademik başarılarının**
- **Okul iklimi, eğitim yatırımları, öğretmen özellikleri** ve öğrencilerin özelliklerine göre
nasıl değiştiği gibi önemli sonuçları görebiliriz.
- * Bu bilgiler **farklı ülkelerdeki durumu değerlendirmemizi** sağlar.
- * **Veriler son derece önemlidir.**
(Eğitim politikacıları, eğitim araştırmacıları ve tüm paydaşlar açısından)
- * **İzleme çalışmaları genel olarak:**
Eğitim performansının nereden nereye geldiğini bütüncül bir değerlendirmesi

ULUSLARARASI İZLEME ÇALIŞMALARI

GÜNÜMÜZDE EN YOĞUN KATILIM GÖSTERİLEN ÇALIŞMALAR

OECD (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü)
PISA (Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı)

PISA, OECD'nin geliştirdiği ve
(3 yıllık periyotlarla uygulanan izleme çalışması.)

OECD (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü)

- * **Türkiye'nin kurucu üyesi olduğu bir örgüttür.**
Temel amacı
* Üye ülkelerle **ekonomik iş birliği** ile
⇒ Programlarla **birlikte kalkınmayı** sağlamaktır.
- * **Eğitimi araç olarak** görmektedir.

OECD GELİŞTİRDİ → **PISA**

PISA
(3 yıllık periyotlar)

ULUSLARARASI İZLEME ÇALIŞMALARI

GÜNÜMÜZDE EN YOĞUN KATILIM GÖSTERİLEN ÇALIŞMALAR

IEA (Ulusl. Eğitim Başarılarını Değerl. Kuruluşu)

TIMSS (Ulusl. Matematik ve Fen Eğilimleri Araşt.)

IEA GELİŞTİRDİ → **TIMSS**

TIMSS (4 yıllık periyotlar)

PIRLS (Ulusl. Okuma Becerilerinde Gelişim Araşt.)

* **Bir izleme çalışmasıdır.**

IEA GELİŞTİRDİ → **PIRLS**

PIRLS (5 yıllık periyotlar)

TÜRKİYE

* Uzun süredir hem **PISA**'ya hem de **TIMSS**'e **katılım göstermektedir.**

* Uzun bir aradan sonra **2021**'de **tekrar PIRLS**'e katıldı.

⇒ **Ancak bu uygulamanın sonuçları 2022** yılının sonunda **açıklanacaktır.**

2.

PISA

KAPSAMI VE SONUÇLARI

OECD (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü)

- * **Ekonomik kalkınmada**
- **En önemli kaynak beşeri sermayeyi üretir.**
- * **Eğitimi** konumlandırır.
- * **PISA** çalışmasını gerçekleştirmektedir.

PISA (Ulusl. Öğrenci Değerlendirme Prog.)

OECD GELİŞTİRDİ → **PISA**

PISA
(3 yıllık periyotlar)

PISA
(15 yaş)

En Güncel PISA Uygulaması:

* **2018 döngüsüne 79 ülke / ekonomi** katılmıştır.

* **Farklı eğitim sistemleri olan ülkeler ...**

PISA → **15 yaş grubu hedef grup**

* **Çünkü** (Birçok Avrupa ve OECD ülkesinde)

- **15 yaş ortaokulun sonuna denk** gelmekte...
- **Zorunlu eğitimin** tamamlanmakta...

PISA

- **Zorunlu eğitim dönemini bitiren** veya

- **Henüz iş gücü piyasasına katılmayan**

⇒ **Matematik, fen ve okuma becerileri** alanlarında **yeterlik bilgisi** verir.

PISA

* **2000 yılından bu yana uygulanmaktadır.** (3 yıllık)

2000 yılında **ağırlıklı alan okuma** becerileri iken

2003 yılında **matematik** okuryazarlığı

2006 yılında **fen** okuryazarlığı

2018 yılında **tekrar okuma** becerileri olacak şekilde

⇒ **Çapraz bir modelleme** kullanılmaktadır.

⇒ **Alanların hepsine dair ölçme** yapılmaktadır.

PISA 2018

* **79 ülkeden 600 binden fazla öğrenciye dair veriler** kullanılmıştır.

* **Ülkelere dair karşılaştırmalı çıkarımlar** sağlamaktadır.

* **Türkiye 15 yaş** grubunda

→ **Kısmen 8. sınıf** (ortaokul son) öğrencilerimiz

→ **Yoğun olarak 9 ve 10. sınıf** öğrencilerimiz

Örneklem seçimi

* **Yedi coğrafi bölgeye göre değil**

* **Türkiye'nin sosyoekonomik farklılıklarını da dikkate alan**

⇒ **12 bölgeden oluşan İBBS Düzey-1** istatistiksel örneklem sistemine göre.

PISA'nın en önemli çıktılarından bir tanesi

* Öğrencilerin **hangi yeterlik düzeyinde olduğuna dair veriler sunmasıdır.**

* **Yeterlik düzeyleri son derece önemlidir:**

⇒ **Her bir yeterlik** öğrencinin

- **O alanda ne yapıp ne yapamadığına**

- **Hangi davranışları gösterip davranışları gösteremediğine dair**

⇒ **Somut açıklamalar** yapmaktadır.

2015'ten 2018'e puan seviyesindeki artışın en memnun edici yanı

- **En düşük yeterlik düzeyleri olan 1-b, 1-a ile**

- **Kısmen 2. yeterlik düzeylerindeki öğrenci oranları** ⇒ **Azalışırken**

⇒ **Daha üst yeterlik düzeylerindeki öğrenci oranlarımızın** ⇒ **Artmasıdır.**